

Memòries Carles Ribera

L'Iraq que hem perdut

Els llibres de memòries corren el risc de no tenir gaire més interès que el de documentar una història personal sense altre valor (que no és poc, però no és necessàriament rellevant des del punt de vista literari) que deixar testimoni d'una existència. En el pitjor dels casos, també, hi ha el perill que el material resultant acabi integrant un aplec d'anècdotes i peripècies més o menys entretingudes però sense cos, manques de ritme i argument. Són poques, doncs, les obres en aquest gènere que acreditin el més mínim interès més enllà de la memòria històrica o de la satisfacció del cercle immediat d'amistats i coneixences, en alguns casos

un cercle prou gran per garantir fins i tot l'èxit de vendes, però en tot cas peces d'un to menor en les quals l'autor no sap, o no pot (i de vegades no li cal) assolir una consistència d'obra literària.

Retrats impressionistes

Amb les *Arrels nòmades*, de Pius Alibek (Ankawa, 1955), iraquí establert a Catalunya des de fa tres dècades, ens trobem just a l'extrem oposat: conta la història personal de mitja vida (des de la infantesa a l'Iraq dels anys 50 fins que marxa d'aquell país a principis dels 80), però la desplega com una successió de vivències i retrats impressionistes que, lluny de resultar una simple concatenació d'aventures particulars, ordi de manera consistent en

capítols relativament curts i ordenats cronològicament. Una superposició de capes que van sedimentant en una història de gruix literari indiscutible.

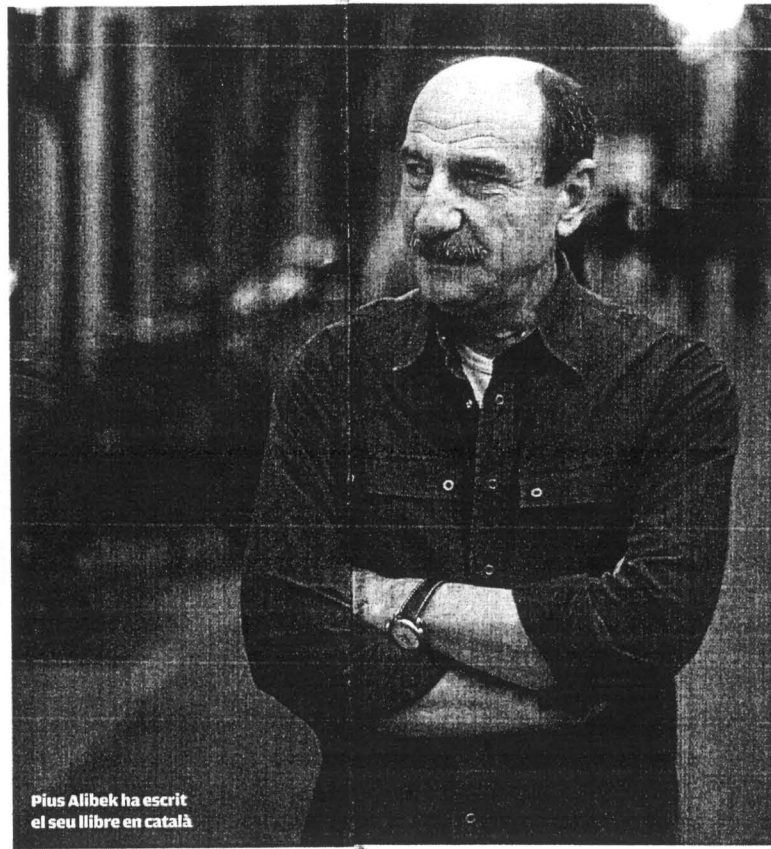
Alibek, filòleg de formació universitària, políglot i polígraf vocacional i alhora obligat per la seva peripècia vital particular, s'explica amb un estil precís, amb frases curtes i una despesa en adjectius mesuradíssima i estrictament descriptiva. Una narració trufada de digressions ideològiques i retrats sociològics repartits de manera intel·ligent espaiats al llarg del relat per obtenir una consistència densa però de textura agradable, que conforma una peça que acaba atrapant el lector just en la frontera entre la realitat i la ficció: no és ficció, perquè el

Arrels nòmades

Pius Alibek
La Campana
Barcelona, 2010
Preu: 20 euros
Pàgines: 345

Pius Alibek ha escrit el seu llibre en català

FRANCESC MELCION

protagonista és el mateix autor i la història que explica és la realitat viscuda, però si que el fil argumental condueix cap a una narració novel·lada. Transita del relat costumista (especialment en el tram d'infantesa) al llibre d'aventures (quins passatges més èpics, els del destacament militar al desert!), passant per la trama psicològica d'un seminarista repatani (però gens rancunios: "Guardo un cert afecte per aquells jesuïtes com per tothom de qui he après alguna cosa") i les topades d'un personatge entremaliat, probablement més impel·lit per la curiositat insaciable que no pas per l'esperit de rebel·lia. Un aiguabarreig que sorgeix de la destresa d'escriptor afinat però també del bagatge d'un lector empedreït que sap combinar gèneres i alternar registres (de la tendresa a la comicitat, de la gravetat a la lleugeresa), perquè els coneix d'haver-los paït bé.

Arrels nòmades és un llibre escrit, com confessa l'autor, per llegir la història familiar iraquiana a les filles nascudes a Catalunya. Però no es queda pas en l'àmbit domèstic, sinó que alhora enriqueix la literatura del país on ha estat creat. Un treball redactat des de la

distància però no des de la nostàlgia, tractat amb una sensibilitat extrema però sense sentimentalisme, arrodonit amb imatges excel·lents ("Ella -la tempesta de sorra- no erra mai el rumb, som nosaltres que errem el lloc") i un plus d'exotisme que no ve donat per l'origen iraquí de l'autor, sinó perquè Pius Alibek és iraquí de la comunitat cristiana assírio-caldea, nascut entre kurds, crescut entre musulmans a Bàssora i format al seminari de Bagdad.

Occidental i oriental

I en aquest sentit, el punt de vista d'un catòlic (en termes culturals) integrant d'una minoria resulta una de les gràcies especials del llibre, que el fa molt occidental en alguns passatges, especialment en els que transcorren entre jesuïtes, però alhora molt oriental sobretot quan es tracta de la descripció d'olors i sabors, de fesomies, de paisatges i de costums d'una societat que als anys 60 i 70 va transitar (sota l'opressió de Saddam però també sota la pressió externa) d'una relativament saludable convivència entre pobles, cultures i religions al marasma en què s'ha convertit, en què l'hem transformat. *